

8. נפגעי פעולות איבה

א. כללי

חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה נחקק בידי ממשלת ישראל במטרה להבטיח את התנאים הסוציאליים של נפגעי פעולות איבה ובני משפחותיהם. התגמולים לפי חוק זה (ולפי התקנות הנלוות אליו) משולמים בידי המוסד לביטוח לאומי וממומנים בידי אוצר המדינה. החוק נועד להשוות את הזכויות של נפגעי פעולות איבה בקרב האוכלוסייה האזרחית עם הזכויות והשירותים המוקנים לחיילי צה"ל ולמשפחות השכולות שבטיפול משרד הביטחון. החוק עבר כמה שלבים עד שהגיע למתכונתו ונוסחו כיום.¹ החידושים שהביא עמו החוק מתבטאים בהגדרת פעולת איבה, הקמתה של רשות מאשרת הקובעת איזה אירוע נחשב לפעולת איבה, הגדרת עיקר הזכויות בחוק, מימון ממלכתי מלא של זכויות אלה, הכללת נפגעי איבה מן העבר בחוק והעברת הטיפול למוסד לביטוח לאומי.

פגיעת איבה היא אחת מאלה (בתנאי שהרשות המאשרת, המתמנה בידי שר הביטחון, אישרה שהפגיעה היא פגיעת איבה):

- פגיעה מפעולת איבה של כוחות אויב העוינים לישראל, לרבות פעולות שאירעו מחוץ לישראל שמטרתן פגיעה בעם היהודי.
- פגיעה בשגגה מידי אדם עקב פעולות איבה של כוחות אויב, או פגיעה בשגגה בנסיבות שהיה בהן מקום לחשש סביר שתבוצע פעולת איבה.
- פגיעה מנשק שהיה מיועד לפעולות איבה של כוחות אויב, או פגיעה מנשק שהיה מיועד נגד פעולה כאמור אף אם לא הופעל, חוץ מפגיעה שנפגע בה אדם בן 18 ויותר כשהוא מבצע פשע או עבירה אחרת שיש בה זדון או רשלנות פושעת.
- פגיעה ממעשה אלימות, שמטרתו העיקרית פגיעה באדם בשל השתייכות למוצא לאומי-אתני, ובלבד שהוא נובע מהסכסוך הישראלי-ערבי.
- פגיעה ממעשה אלימות, שמטרתו העיקרית פגיעה באדם בשל השתייכות למוצא לאומי-אתני, אשר נעשה בידי ארגון טרור שעליו הכריזה הממשלה לפי סעיף 8 לפקודת מניעת טרור התש"ח-1948, חוץ מארגון שהוא כוחות אויב, או שהוא נעשה בשליחותו או מטעמו של ארגון כאמור.

זכאי לגמלה מי שנפגע בפעולת איבה והוא אחד מאלה:

- תושב ישראל, שנפגע בישראל או ביהודה, שומרון או חבל עזה, או מחוץ לישראל, אם טרם חלפה שנה מפקיעת היותו תושב.
- מי שנכנס לישראל כחוק.
- תושב חוץ שנפגע בחו"ל תוך כדי ועקב עבודתו אצל מעסיק ישראלי (שאושר לעניין זה).
- תושב שטחים שבידו תעודת זהות ישראלית ושנפגע בתחום הקו הירוק.
- תושב שטחים שבידו היתה אשרת כניסה ממפקד כוחות הצבא בשטח ושנפגע בתחום הקו הירוק.

1 חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה אושר בכנסת בשנת 1970 למפרע מיוני 1967 על מי שנפגעו בפעולות איבה החל ב-25 בפברואר 1949. במארכ 1977 הורחב החוק והוחל גם על מי שנפגעו בין התאריכים 14 במאי 1948 עד 24 בפברואר 1949. במארכ 1982 זכאים לתגמול גם נפגעים מ-29 בנובמבר 1947 עד 13 במאי 1948.

ב. התיקונים והשינויים שעבר חוק התגמולים לנפגע איבה

התיקונים והשינויים שעבר חוק התגמולים לנפגעי איבה-1970 למן חקיקתו מצביעים על מגמה של הרחבת הזכויות לגמלה ולשירותים נוספים ומשלימים, של הכרה בזכאותם של בני משפחה נוספים ושל הרחבת ההגדרה של אירועי האיבה המכוסים במסגרתו. בשונה מאוכלוסיית הנפגעים שאליהם נוגעים חוק הנכים וחוק משפחות החיילים שנספו במערכה, עם נפגעי איבה נמנים גם ילדים, קשישים ואמהות לילדים, ולעתים פעולות איבה פוגעות בכמה בני משפחה אחת. לאור זאת, הפתרונות המוצעים במסגרת חוק הנכים וחוק משפחות החיילים שנספו במערכה לא תמיד תואמים את צורכיהן של משפחות נפגעי האיבה.

בשנת 2006 הורחבה הגדרת פגיעת איבה כך שהיא כוללת גם פגיעה מפעולה שמטרתה העיקרית היא פגיעה בעם היהודי (סעיף 18א' בחוק הביטוח הלאומי). עם זאת, ההרחבה האמורה חלה על מי שהם תושבי ישראל בלבד.

הגדרת פגיעת איבה הורחבה עוד, כך שהיא כוללת גם פגיעה כתוצאה ממעשה אלימות שמטרתו העיקרית פגיעה באדם בשל השתייכותו למוצא לאומי-אתני, אם בהיותו נובע מהסכסוך הישראלי-ערבי או שמעשה האלימות נעשה בידי ארגון טרור.

בשנת 2005 התקבלו שני תיקוני חוק בנושא יתומים ששני הוריהם נפטרו כתוצאה מפעולת איבה, ובנובמבר 2008 התקבל תיקון (בתחולה מ-1.12.2008) המפרט ומרחיב את זכאותם של יתומים אלה. בשנת 2011 התקבל תיקון נוסף (בתחולה מ-1.8.2011), המרחיב את זכאותם של **יתומים ששני הוריהם נפטרו כתוצאה מפעולת איבה** אם התייתמו בטרם הגיעם לגיל 37 (ראו תיבה).

ב-23.11.09 התקבל תיקון חוק, ולפיו אלמנת איבה שנישאה לא יופסק לה התגמול החודשי כפי שהיה עד כה. תחולת החוק מפרברואר 2010, ויתוקנו תקנות לעניין קיזוז מענק הנישואין ששולם לאלמנות שנישאו ב-5 השנים האחרונות.

ילדים שהתייתמו משני הוריהם

אחת הקבוצות השונה באופן מהותי ומורכבת מבחינת מאפייניה בהשוואה לקבוצות אחרות הזכאיות לתגמולים לנפגעי פעולות איבה, היא מי **שהתייתמו מאב ומאם** שנספו שניהם בפיגוע איבה.

יתומים בכלל ויתומים מאב ואם בפרט, מטופלים באגף נפגעי איבה ובאגף השיקום במוסד לביטוח הלאומי והם זכאים לתמיכה נפשית ולהטבות כלכליות, כגון תגמולים שוטפים, מענקים והטבות, ששיעוריהם נקבעים על פי חוק משפחות חיילים שנספו במערכה, שיקום ועוד. התגמולים ניתנים כפיצוי המבטא את רגש החובה שחשה המדינה כלפי האנשים שנפגעו בנסיבות הקשורות לביטחון.¹ בשל ההבדלים העמוקים במאפיינים של שתי האוכלוסיות, חיילים ומשפחותיהם ונפגעי פעולות איבה ומשפחותיהם, חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה לא סיפק מענה מלא לצרכים המיוחדים של קבוצות חריגות, בהן יתומים משני הורים. ביולי 2011 התקבל בכנסת תיקון 30 לחוק, הנוגע לקבוצה זו. באוקטובר אותה שנה התקבל תיקון לתקנות, הנוגע למשפחות שקיבלו עליהן לגדל ילדים אלה.

1 ינאי, א', פריאור ר' ובר, ש' (2005). **נפגעי איבה בישראל: פגיעות, צרכים, חקיקה והגשת טיפול וסיוע**. ירושלים: המוסד לביטוח הלאומי, מינהל המחקר והתכנון.

- תיקון 30, שהוחל ביום 1.8.2011, הרחיב את זכאותם לגמלה של ילדים ששני הוריהם נספו בפעולת איבה, אם התייתמו לפני הגיעם לגיל 37. להלן עיקרי התיקון:
- לגמלה זכאים מי שהתייתמו משני הוריהם לפני שמלאו להם 37.
- מי שטרם מלאו לו 18 זכאי לתגמול בשיעור 100% מתגמול ליתום עצמאי, עם כל ההטבות המגיעות ליתום איבה.
- מי שמלאו לו 18 זכאי כל חייו לתגמול בשיעור 100% מתגמול לאלמנה ללא ילדים, כולל כל ההטבות הנלוות.
- מי שנישא או מלאו לו 30 או מי שרוכש דירה יהיה זכאי למענק כפול המשולם במקרים כאלה. הוא לא יהיה זכאי לסיוע במימון רכישת דירה והחלפת דירה.
- תגמול ליתום משני הוריו ודמי מחיה ליתום (המשולמים ליתום מהורה אחד בידי השיקום) הם כפל גמלאות ויש לבחור ביניהם.
- מי שהתייתמו משני הורים יהיו זכאים גם להטבת ניידות. הטבה זו משולמת במקום מענק ניידות בסך 26,000 ש"ח, שבוטל.
- הזכאות למענק התארגנות ליתום משני הורים שמלאו לו 18 ועוד לא מלאו לו 37 - לא שונתה.
- מענק-תגמול למפרע (רטרואקטיבית) בסך 550,000 ש"ח ישולם למי שהתייתמו לפני 10.2000 וביום 1.8.2011 מלאו להם 21, אם במועד שבו התייתמו טרם מלאו להם 37.
- מענקי הנצחה (מענק אזכרה שנתי ומענק אחזקת מקום קבורה בכל חמש שנים) ישולמו לאחד הילדים בכל משפחה בגין כל אחד מההורים.
- בלוח 1 מוצגת התפלגות של היתומים מאב ואם לפי גיל ההתייתמות והגיל בדצמבר 2012. אפשר לראות כי בעת ההתייתמות כ-66% היו קטינים (טרם מלאו להם 18 שנה). בדצמבר 2012 38% מהיתומים היו בני 18-37 וכ-37% בני יותר מ-37, והיתר קטינים.

לוח 1

היתומים מאב ואם - התפלגות לפי הגיל בעת הפגיעה והגיל הנוכחי, דצמבר 2012

סך הכל	הגיל הנוכחי			גיל בעת הפגיעה
	עד 18	18-37	37+	
65	24	16	25	עד 18
34	22	22	12	18-37
99	24	38	37	סך הכל

בדצמבר 2012 היו 99 יתומים משני הורים, בהם 46 גדלים ב-18 משפחות. מספר הילדים שגדלים במשפחה אחת נע בין 1 ל-7 ילדים. 9 משפחות (מחצית מן המשפחות המגדלות), קיבלו עליהן לגדל שני ילדים שהתייתמו משני הוריהם, 4 משפחות (22%) מגדלות ילד אחד (לוח 2), והיתר מגדלות 3-7 ילדים יתומים.

כאמור, באוקטובר 2011 נכנס לתוקף תיקון בתקנות, הנוגע למשפחות שקיבלו עליהן לגדל יתומים מאב ומאם. עיקרו של התיקון הוא שהתגמול לאפוטרופוס המגדל או למשפחה המגדלת

לוח 2

המשפחות המגדלות לפי מספר הילדים המאומצים, דצמבר 2012

המשפחות המגדלות		מספרים	מספר הילדים במשפחה
כאחוז מן המשפחות המגדלות			
22.2	4	1	
50.0	9	2	
5.6	1	3	
11.1	2	4	
5.6	1	6	
5.6	1	7	
100.0	18	סך הכל 46	

ישתנה בהתאם לגיל הילדים שקיבלו לחזקתם ולמספרם. גובה התשלום משקף את הפיצוי על העומס הכלכלי המוטל על המשפחה והוא נע מגובה השכר הממוצע או גובה אובדן ההכנסה בפועל עד פי ארבעה מגובה השכר הממוצע. כיום גובה התגמול נקבע על פי השכר הממוצע.

כפי שצוין קודם, משפחות מקבלות קצבאות קבועות למימון הוצאות גידול הילדים. להורים שבחזקתם ילדים בני פחות מ-18 משולם תגמול שוטף. בשנת 2011 שולם תשלום חד פעמי למפרע (מיום 1.10.2000) להורים שהיו בחזקתם ילד/ילדים שטרם מלאו להם 18 ועד שהגיע צעיר הילדים לגיל 18. בדצמבר 2012² הסתכמו התגמולים למשפחות שמגדלות ילדים שהתייתמו משני הורים ב-88,340 ש"ח והתשלומים ליתומים משני הורים הסתכמו ב-935,659 ש"ח.

2 אין ברשותנו נתונים שנתיים, לכן הסכומים ניתנו לדצמבר 2012 בלבד.

ג. סוגי התגמולים

1. **תגמול טיפול רפואי** - מי שנמנע ממנו לעבוד או לתפקד עקב קבלת טיפול רפואי (על פי תעודת רפואית) ובאישור רופא המוסד, זכאי לתגמול כספי מיוחד בתקופת הטיפול, בתנאי שלא משולם לו שכר או פיצוי בתקופה זו, ואם הוא עצמאי - בתנאי שחדל לעסוק במשלח ידו. תגמול זה הוא פיצוי קצר מועד המוענק לתקופה מוגבלת, עד שהנכות תיקבע בידי ועדה רפואית.
 2. **תגמולי נכות** - מי שוועדה רפואית קבעה לו דרגת נכות של 20% לפחות, זכאי לתגמול נכות חודשי. סכום התגמול או הקצבה נקבעים בהתאם לדרגת הנכות והם שווי ערך לתגמולים המשולמים לנכי צה"ל לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום). נכה שדרגת נכותו 100% מקבל תגמול בשיעור 118% ממשכורת עובד מדינה בדרגת 17 בדירוג המינהלי.
- נכה מפגיעת איבה שנפגע בפגיעת איבה נוספת, נקבעת דרגת נכותו מחדש, ורואים את הפגיעות מכל פגיעות האיבה כאילו מקורן בפגיעת איבה אחת (צירוף נכויות). בהתאם לצורך מצורפים הטבות ומענקים נוספים בגין תשלום בעבור עזרת הזולת, דמי ניידות, הטבות חודשיות ושנתיות ומענקים.

- **מענק נכות חד-פעמי** - משולם למי שוועדה רפואית קבעה לו נכות צמיתה של 10%-19%. סכום המענק מחושב בדרך של הכפלת הסכום הנובע מדרגת הנכות במספר החודשים לחישוב המענק. בטבלת חישוב המענק מצוין מספר החודשים לחישוב לכל דרגת נכות. כך למשל מי שדרגת נכותו היא 10%, המענק מחושב ל-108 חודשים, ומי שדרגתו 19% - המענק מחושב לפי 215 חודשים.
 - נוסף על התגמולים הרגילים משולמות תוספות מיוחדות לקבוצות מסוימות, כמו תוספת תגמול לנכים קשים ותוספת גיל, וכן תגמולים מיוחדים בשיעורים מוגדלים, שהזכאות להם ורמתם נקבעות לפי דרגת הנכות, כושר ההשתכרות ופוטנציאל השיקום של הנכה. בתגמולים המיוחדים:
 - **תגמול לנכה נצרך** - משולם למי שדרגת נכותו הקבועה היא 50% או יותר ומתקיימים בו תנאים הנוגעים להכנסה וליכולת להשתכר. התגמול משולם במקום תגמול נכות והזכאות נקבעת בידי ועדה לשנה אחת לכל היותר.
 - **תגמול לנכה מחוסר פרנסה** - משולם למי שדרגת נכותו הזמנית או הקבועה 10% ויותר, ומתקיימים בו תנאים מסוימים של הכנסה וחיפוש עבודה. הזכאות נקבעת בידי ועדה מיוחדת, והוא משולם במקום תגמול נכות (בהתאם לדרגת הנכות) ולתקופה מוגבלת בלבד.
 - **תגמול בעבור נכה איבה שנפטר** - מזכה בהמשך תשלום התגמול, במשך שלוש שנים, לבן המשפחה שעליו הוּרָה הנכה.
3. **טיפול רפואי** - הטיפול הרפואי כולל אשפוז, טיפול במרפאה לרבות טיפול שנייים לנוק שנגרם כתוצאה מהפיגוע, תרופות, מכשירי עזר רפואיים, החלמה ושיקום רפואי. הטיפול ניתן על סמך אישור המוסד לביטוח לאומי שהפגיעה הוכרה כפגיעת איבה ועל סמך התחייבות כספית מן המוסד.
- הטיפול ניתן באמצעות השירותים הרפואיים המוסמכים של המדינה, שהם שירותי הבריאות הממשלתיים וקופות החולים המוכרות כשירות רפואי מוסמך. עזרה ראשונה מוגשת לנפגע גם בידי מגן-דוד-אדום וכל רופא או מוסד רפואי הקרובים למקום שאירעה בו הפגיעה. טיפול רפואי לנכים שדרגת נכותם עד 19% ניתן באמצעות קופות החולים על פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי.
4. **שיקום מקצועי וכלכלי** - נועד לסייע בשיקום של נכה שאין לו מקצוע או שהוא זקוק להסבה מקצועית עקב נכותו או בעקבות צמצומים במקום עבודתו. מי שדרגת נכותו 20% או יותר, והוא לא קיבל מן המוסד מימון ללימודים, המוסד יוכל לסייע לו בהקמת עסק עצמאי או בביסוס עסק עצמאי קיים. על העסק להיות תכליתי מבחינה כלכלית ולהתאים ליכולתו, לידיעותיו ולמגבלותיו הגופניות של הנכה.
5. **תגמול לתלויים** - משולם לשאיריו של מי שנספה בפעולות איבה.
- לתגמול חודשי קבוע זכאים אלמן, אלמנה ויתומים.** סכום התגמול מחושב באחוזים ממשכורתם של עובדי מדינה ומצורפות אליו הטבות סוציאליות כגילום חודשי. שיעור התגמול לאלמן/ה נקבע לפי גילו/ה, ואם יש עמם ילדים - גם על פי גיל הילדים. התוספת בגין ילדים מוסיפה להיות משולמת כל זמן שהילד משרת שירות חובה בצה"ל גם אם מלאו לו 21 שנים. לאחר שירות החובה האלמן/ה מקבלים תגמול כמי שילדיהם בגרו. יתומים במצבים מיוחדים מקבלים שיעורים מוגדלים.

נוסף על התגמולים החודשיים, משפחות התלויים זכאיות לשיקום, למענקים ולהטבות נוספות כמו תשלום בעבור עזרה בפעולות היום-יום עקב מגבלה רפואית, עזרה ברכישת רכב, הלוואות ומענקים לדיור, סיוע בניידות, סיוע לדיור ומענק נישואין ליתומים.

מענקים לכיסוי הוצאות אבל - משולמים לאלמן/ה ולהורים שכולים, ובהיעדרם יהיה זכאי למענק שאר בשר אחר, במטרה לסייע בהוצאות הכרוכות באבל.

הנתונים המוצגים בפרק זה נוגעים רק לאזרחים נפגעי פעולות האיבה ולא לחיילים או לשוטרים שנפגעו בהן. בלוחות המציגים מקבלי גמלאות לא נכללים הנפגעים שקיבלו בעבר גמלה וחדלו להיות זכאים, או נפגעים שמלכתחילה לא קיבלו גמלה.

ד. פעולות איבה

פעולות איבה אירעו בכל שנות קיום המדינה. את הנתונים החל המוסד לרכז רק בשנים האחרונות, ולפיכך ייתכן כי הנתונים על ראשית שנות המדינה לוקים בחסר. חוץ מתקופת מלחמת העצמאות (1948), שבה נפגעו אזרחים רבים, מתאפיינות השנים 1946-1966, שנותיה הראשונות של המדינה, במספר קטן למדי של פעולות איבה. מיד לאחר מלחמת ששת הימים חלה עלייה ניכרת במספר פעולות האיבה ואחר כך ירידה הדרגתית עד לתחילת האינתיפדה הראשונה (1988).

השנים 1994-1998 אמנם התאפיינו בפעולות איבה רבות ובנפגעים בכל אירוע, אולם עד ספטמבר 2000, עם פרוץ האינתיפדה השנייה, חלה ירידה במספר הנפגעים. בסוף 2000 ובעיקר בשנים 2002-2001 הגיעו מספר פעולות האיבה וחומרתן לשיא, והיחס בין מספר הנפגעים שאושרו לבין מספר הפיגועים בשנת 2002 היה 1:9. בשנים 2003-2005 ירד מספר פעולות האיבה (לוח 1).

לוח 1

אירועי האיבה שאושרו בידי הרשות המאשרת ונפגעי האיבה, 1947-2012

שנת פגיעה*	מספר אירועים**	סך הכל נפגעים שאושרו		פצועים		הרוגים	
		מספר	סך הכל	מספר	סך הכל	מספר	סך הכל
1957-1947	168	213	156	142	81	71	
1976-1958	368	670	506	470	223	200	
1993-1977	702	1,128	914	791	357	337	
1999-1994	671	1,940	1,990	1,742	203	198	
2004-2000	969	4,724	7,445	3,970	761	754	
2005	93	365	633	320	50	45	
2006	196	2,041	5,944	1,970	87	71	
2007	141	242	362	231	12	11	
2008	204	649	1,327	616	33	33	
2009	112	366	1,012	360	6	6	
2010	83	104	118	97	7	7	
2011	94	294	554	277	20	17	
2012	61	139	854	128	14	11	

* חלוקת השנים בלוח נעשתה בהמשך לנתונים שהוצגו במחקר נפגעי איבה בישראל: פגיעות, צרכים, חקיקה והגשת טיפול וסיוע (2005), מאת א' ינאי, ר' פריאור וש' בר בהוצאת המוסד לביטוח לאומי, שם חולקו הפגיעות לפי תקופות בהתאם לאופי הפעילות.

** כל אחד מן הימים שבהם שוגרו טילים באזור עוטף עזה ובמלחמת לבנון השנייה הוגדר כאירוע נפרד.

בשנת 2006 עלה מספר הנספים ומספר הפצועים עלייה תלולה, כתוצאה ממלחמת לבנון השנייה. עם הפצועים נמנים נפגעים קל שקיבלו טיפול רפואי בלבד, נפגעים ששבו לאיתנם לאחר תקופה קצרה למדי ונפגעים קשים שהפכו לנכים. 37% מתוך כ-4,500 נפגעי מלחמת לבנון השנייה לקו בפגיעה נפשית כלשהי ללא פגיעה פיזית. בשנת 2008 אושרו כ-200 אירועי איבה (כל יום מ-19.11.08 שבו שוגרו רקטות באזור עוטף עזה נספר כאירוע).

בשנים 2009-2010 נצפתה מגמה של ירידה במספר פעולות איבה, אך ב-2011 שוב עלה מספרן: אושרו 94 אירועים, שבהם היו 294 נפגעים, ומספר ההרוגים עלה ל-17. בשנת 2012 שוב חלה ירידה: 61 אירועים שבהם נפגעו 139 אנשים (128 פצועים ו-11 הרוגים).

ה. מקבלי התגמולים

1. מקבלי תגמול טיפול רפואי

בסמוך לפגיעה, הנפגעים זכאים לקבל תגמול טיפול רפואי, המשולם כפיצוי על אובדן הכושר הנגרם להם. כ-25.6% מנפגעי איבה שקיבלו תגמול טיפול רפואי בשנת 2012 לא היו מסוגלים לעבוד או לתפקד בגלל הפגיעה במשך יותר משלושה חודשים. 31.8% נוספים לא היו מסוגלים לעבוד או לתפקד מחודש ועד שלושה חדשים. במקרים מסוימים, של מעסיקים ממשלתיים לדוגמה, המעסיק משלם לנפגע את מלוא משכורתו והמוסד מחזיר לו את התשלום. לוח 2 מציג את מקבלי תגמול הטיפול הרפואי ואת מספר המעסיקים לפי משך תקופת אי-הכושר.

גובה תגמול הטיפול הרפואי נקבע בהתאם למעמד התעסוקה של הנפגע לפני האירוע:

- מי שעבד לפני הפגיעה זכאי לתגמול השווה להכנסתו הממוצעת בשלושת החודשים שקדמו לפגיעה (לאחר ניכוי מס הכנסה) עד לתגמול המרבי המשולם למשרת במילואים (חמש פעמים השכר הממוצע).
- מי שלא עבד לפני הפגיעה זכאי לתגמול המחושב בהתאם למצבו המשפחתי ולמספר הילדים. התגמול מחושב כאחוז ממשכורת עובד מדינה.
- ילדים עד גיל 14 אינם זכאים לתגמול טיפול רפואי בשום מקרה. בני 14-18 זכאים לתגמול רק אם עבדו.
- נכה שחזר לעבודה באופן חלקי ויכולת השיקום שלו לא נקבעה עדיין (הוא אמנם נמצא במסגרת תעסוקה ויש לו הכנסה אך לא חזר לתפקוד מלא בעבודה בשל נכותו המוכרת) - אפשר לשקול לשלם לו תגמול חלקי בתקופת הנכות.

לוח 2

נפגעי איבה שקיבלו תגמול טיפול רפואי לפי מספר ימי אי-כושר, 2012

ימי אי-כושר	סך הכול	נפגעים	מעסיקים
סך הכול	176	138	38
1-30 ימים	75	66	9
31-90 ימים	56	44	12
91 ימים ויותר	45	28	17

2. מקבלי תגמולי נכות

בשנת 2012 קיבלו תגמולים בממוצע לחודש 4,288 נכים. לוח 3 מציג את מספר הנכים שקיבלו תגמולים חודשיים בשנים 2008-2012. מרבית הגידול במספר הנכים בשנים אלו התרחש בדרגות הנכות הנמוכות.

לוח 3

נפגעי איבה שקיבלו תגמולי נכות חודשיים (ממוצע שנתי), לפי דרגת נכות 2008-2012

דרגת נכות	2008	2009	2010	2011	2012
סך הכל	3,564	3,860	4,113	4,216	4,288
עד 39	2,625	2,879	3,116	3,216	3,283
40-49	219	234	238	240	239
50-59	272	284	294	298	297
60-79	247	259	263	260	267
80-99	102	104	105	103	104
100	99	100	97	99	98

לוח 4

נפגעי איבה שקיבלו תגמולי נכות חודשיים לפי מין ולפי גיל בעת הפגיעה (אחוזים), דצמבר 2012

גיל בעת הפגיעה	סך הכל	גברים	נשים
סך הכל - מספרים	4,336	2,252	2,084
אחוזים	100.0	100.0	100.0
עד 19	23.3	25.3	21.2
20-29	20.0	21.4	18.4
30-44	26.5	27.2	25.7
45-64	25.1	22.0	28.5
65+	5.1	4.0	6.2

לוח 5

נפגעי איבה שקיבלו תגמולי נכות לפי מעמד והתגמול המשולם להם (מחירים שוטפים), דצמבר 2012

מעמד	מקבלים	ממוצע תשלום חודשי בפועל (ש"ח)*
סך הכול	4,336	2,411
רגיל	2,568	2,620
נצרך	175	13,465
מחוסר פרנסה	108	7,372
תגמול נכה שנפטר (36 חודש)	47	2,295
נכה בדרגה 10%-19%	1,358	**

* כולל הטבות חודשיות ואינו כולל הטבות שנתיות.
** מקבלים תשלום חד פעמי ולא חודשי.

לוחות 4 ו-5 מציגים מאפיינים דמוגרפיים וכלכליים של הנכים המקבלים תגמול חודשי. 51.9% בהם הם גברים. הנכים נבדלים זה מזה במצבם הכלכלי לאחר הפגיעה: מרביתם (59.2%) נכים רגילים ומיעוטם נצרכים (4.0%) או מחוסרי פרנסה (2.5%). הזכאות לתגמול כנצרך או מחוסר פרנסה היא לתקופה מוגבלת בלבד ומחייבת בחינה של מצבם מדי פעם בפעם. מספר הנכים לפי מעמדם כמו גם התגמולים הממוצעים לסוגי הנכים השונים מוצגים בלוח 5.

3. מקבלי תגמולים לתלויים

אלמן, אלמנה, ילדים והורים של מי שנספה בפעולות איבה זכאים לגמלת תלויים. בלוח 1 הוצגו מספר פעולות האיבה בכל שנה ומספר הנספים באותן פעולות. בלוחות 6 ו-7 מוצג מספר הנספים אשר בגינם משולם תגמול תלויים לשאיריהם, בחתכים שונים. בדצמבר 2012 שולמו תגמולים ל-1,939 משפחות בהרכבים שונים בגין 1,564 נספים - כ-50% מהתגמולים להורים שכולים וכ-41% לאלמנים/ות עם ובלי ילדים.

לוח 6

הנספים בפעולות איבה ששולמו בגינם תגמולים לפי מין ולפי גיל בעת הפטירה (אחוזים), דצמבר 2012

גיל בעת הפטירה	סך הכל	גברים	נשים
סך הכל - מספרים	1,564	1,073	491
אחוזים	100.0	100.0	100.0
עד 18	17.8	14.1	25.9
19-29	22.1	20.6	25.3
30-49	36.7	40.4	28.7
50-64	16.8	17.5	15.1
65+	6.7	7.5	5.1

בלוח 7 מוצגים התגמולים החודשיים הממוצעים לפי הרכב המשפחה. התגמול הממוצע נע בין כ-3,800 ש"ח במקרה של יתום עצמאי ועד כ-10,500 ש"ח בממוצע למשפחה שבה אלמן/ה עם ילדים.

לוח 7

משפחות הנספים שקיבלו תגמולים, לפי הרכב המשפחה ותגמול חודשי, (ממוצע שנתי, מחירים שוטפים), דצמבר 2012

הרכב משפחה	מספרים	תגמול חודשי* (ממוצע, ש"ח)
סך הכל	1,939	8,053
אלמן/ה שאין עמם ילדים	103	7,876
אלמן/ה שילדיהם בגרו	441	8,608
אלמן/ה עם ילדים	253	10,512
יתומים עצמאיים	27	3,804
הורים שכולים	962	7,328
אחר	153	7,173

* כולל איזון, גילום, ביטוח בריאות ותוספת גיל.

1. היקף התשלומים

היקף התשלומים לנפגעי איבה (במחירים שוטפים) ירד ב-2012 לאחר עלייה עקבית בשלוש השנים שקדמו לה (לוח 8). במונחים ריאליים היתה בשנים אלו מגמה מעורבת (לוח 8). ב-2011 חל גידול ניכר בהיקף התשלומים - כ-476 מיליון ש"ח לעומת 413 מיליון ש"ח ב-2010 - גידול ריאלי של 11.3%, שנבע מהתיקון בחוק, שלפיו שולמו תשלומים למפרע לילדים ששני הוריהם נפטרו כתוצאה מפעולת איבה. בשנת 2012 שולמו כ-466 מיליון ש"ח לנפגעי איבה.

לוח 8

התשלומים בענף נפגעי איבה (אלפי ש"ח), 2012-2008

שנה	מחירים שוטפים	מחירי 2012	שיעור שינוי ריאלי (אחוזים)
2008	388,365	433,561	4.3%
2009	400,000	432,215	-0.3%
2010	413,000	434,555	0.5%
2011	475,740	483,875	11.4%
2012	466,243	466,243	-3.6%